

Dr. Kovács Gyula

A kriminalista – A 20 éve elhunyt dr. Dobos János r. ezredes emlékére

„A kriminalista a kriminalisztika tudományának olyan gyakorlati és felelős alkalmazója, aki e tudományt továbbfejleszti, és alkotó módon gyarapítja. Tehát elméleti és egyben gyakorlati szakember.”¹

A kriminalista

Addig, amíg a kezembe nem került az 1897-es Endrődy-féle kézikönyv² (nem mellesleg Magyarország első kriminalisztikai szakkönyve), abban a tévhitben ringatóztam, hogy a 'kriminalista' szó a XX. század 'találmánya'. Meglepődtem, ugyanis a kézikönyvben öt helyen is szerepel³ ez a kifejezés. Endrődy Géza⁴ ugyan nem definiálja a 'kriminalista' szót, de a szövegkörnyezetből egyértelműen kiderül, mit ért alatta.

A kézikönyv 45. oldalán – a helyszíni szemlével kapcsolatosan – például a következő olvasható: *„A csendőr és általában a kriminalista ügyessége és szakértelme semmiben sem tűnik ki annyira, mint a tett színhelyén való első eljárásnál, ahol a kezdet nehézségeivel kell megküzdenie. Ha az első helyszíni szemle jó, helyesen átgondolt, gyakorlati értelemmel vétetik föl, akkor azzal a nyomozás és az egész bűnügy helyes irányba terelve, az eredmény pedig legtöbb esetben biztosítva van; míg ha ezen eljárásnál valamilyen ügyetlen intézkedés történik, a siker örökre, vagy legalábbis hosszú időre el van veszve.”⁵* A 249. oldalon Endrődy-mester a következőket írja: *„Mindazon bűncselekmények között, melyekkel a*

Dobos János (1957)

Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

¹ DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kís nyomozástan. Dr. Dobos János születésének 85. évfordulója tiszteletére. Harmadik, átdolgozott kiadás.* Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2020, 197. oldal.

² ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve – a m. kir. csendőrség, városi- és járási rendőrhatalóságok, valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének részére.* Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897.

³ I. fejezet (A csendőrökről) 2. rész (A csendőr működése), 12. oldal; II. fejezet (A kikérdezésről) 2. rész (A tanúk és a szakértők kikérdezése), 41. oldal; III. fejezet (A helyszíni szemle) 1. rész (Általában), 45. oldal; IV. fejezet (A szakértőkről) 4. rész (Az elmebetegokről), 63. oldal; XV. fejezet (A csalás és a hamisítás) 1. rész (Általános), 249. oldal.

⁴ *Kisendrődy Endrődy Géza* (1851–1900) honvédtiszt, közszolga, csendőrtiszt, majd Losonc és Gyula rendőrkapitánya; lapalapító (*Magyar Csendőr; Délvidéki Nemzetőr*), újságíró, szak- és szépíró.

⁵ ENDRŐDY i. m. 45. oldal.

*kriminalistának foglalkoznia kell, legtöbb szakismeretet a csalás felderítése igényel.*⁶

Jól látható tehát, hogy a *kriminalista* – Endrődy szerint – *bűncselekményekkel foglalkozik, eljár a tett színhelyén, helyszíni szemlét foganatosít és nyomoz.* Nála a *kriminalista nyomozó, bűnügyi szakember.* Ez a megállapítás némiképpen eltér az 1978-as, vagyis közel száz évvel későbbi kiadású Bakos-féle szótár meghatározásától, amelynek értelmében a *kriminalista „büntetőjogi szakértő, büntetőjogász”*⁷ (hadd jegyezzem meg, nagyon szomorú lennék, ha ez a definíció igaz volna).

Nem mellesleg, a *Magyar értelmező kéziszótárban* és a *Rendészettudományi szaklexikonban* ilyen szócikk nem található.⁸ Az online *Topszótár* *kriminalista*-definíciója a Bakos-féle szótár meghatározásával azonos; a kevésbé autentikus *Wikiszótár.hu* pedig odáig fajul, miszerint a szó második jelentése *„bűnöző”*⁹ (ehhez a leleményhez csak *‘gratulálni’* tudok).

A *kriminalisztika* jelentése röviden: *„bűnügyi nyomozástan vagy a bűnügyi nyomozás tudománya”.* Szélesebb értelemben a *kriminalisztika „a bűncselekmények elkövetési módjait, eszközeit, valamint a bűncselekmények felderítésének módszereit tanulmányozó gyakorlati tudományág”*¹⁰. A *kriminalisztika* fogalmából kiindulva – köznapi értelmezésben – *a kriminalista a kriminalisztika művelője, vagyis az, aki kriminalisztikával foglalkozik* (lásd a *kriminológia* és a *kriminológus* viszonyát). Mindezekből eredően semmiféleképpen nem pusztán *büntetőjogi szakértő, büntetőjogász.*

Megítélésem szerint, *a kriminalista több a büntető anyagi és/vagy alaki jogásznál, avagy büntetőjogi szakértőnél. A kriminalistában kumulálódik minden – széles értelemben vett – büntetőjogi és kriminalisztikai tudnivaló, valamint gyakorlati tapasztalat, hogy a személyes kvalitásokról már ne is beszéljek.*¹¹ A *kriminalista* lehet egyben *büntetőjogász* és/vagy *büntetőjogi szakértő*, de ez utóbbiak önmagukban még nem *kriminalisták.*

Sőt, dr. Dobos János a *kriminalista* meghatározásánál még ennél is sokkal továbbmegy.

*

Dr. Dobos János szerint, a *kriminalisztika* alkalmazói (művelői) *„lehetnek a szakma, a hivatás inasai, segédei, kitűnő szakemberei, mesterei vagy éppen művészei”*¹².

Ki tehát a kriminalista?

⁶ ENDRŐDY i. m. 249. oldal.

⁷ BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978, 468. oldal.

⁸ JUHÁSZ József – SZÓKE István – O. NAGY Gábor – KOVALOVSKY Miklós (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978; BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon.* Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019.

⁹ Forrás: <https://topszotar.hu/idegen-szavak/kriminalista> és <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szo-tar/Kriminalista> (2023.12.01.).

¹⁰ BAKOS (szerk.) i. m. ugyanott; BODA (főszerk.) i. m. 355. oldal.

¹¹ KOVÁCS Gyula: *A kriminálmetodika rendszere, felépítése – A kriminálmetodika tételei egykoron és napjainkban.* In: Kovács Gyula (szerk.): *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok.* Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2022, 200. oldal.

¹² DOBOS – KOVÁCS i. m. 200. oldal.

Dobos elveti azt a tézist, hogy [...] „minden gyakorló bűnüldöző (nyomozó) egyben kriminalista is”¹³. Ugy véli, csak attól, hogy valaki nyomozó, még nem kriminalista. Szerinte, kell lennie „valami olyan többletnek, amelytől a gyakorlati bűnüldöző kriminalista lesz. [Ez a többlet pedig] nem más, mint azoknak a tapasztalatoknak az összegzése, amelyekkel egy-egy gyakorlati szakember a kriminalisztika elméletét igazolja, erősíti vagy gazdagítja, [akár], de nem feltétlenül előadások vagy publikációk útján.

Dobos és Láposi a Kék fényben (1970)

Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

Az sem elég, ha valaki eredményesen megoldja a rábízott feladatokat, vagyis a kriminalisztikát megbízhatóan, kellő szinten és gyakorlati haszonnal alkalmazza. Ettől lehet jó, sőt, kitűnő nyomozó, de még nem kriminalista. Ugyanúgy nem kriminalista az a tudós sem, akit már semmi nem köt a gyakorlathoz.”¹⁴ Ez utóbbi állítását később némiképpen árnyalja, kis túlzással elveti: „attól, hogy valaki, rajta kívül álló okok vagy éppen elméleti problémák megoldása miatt, időnként elszakad a gyakorlattól, amíg a tartalékai bírják, addig kriminalista marad”¹⁵.

Összegezve: „a kriminalista a kriminalisztika tudományának olyan gyakorlati és felelős alkalmazója, aki eközben az alkalmazott tudományt is fejleszti, gyarapítja”¹⁶. Vagyis a gyakorlatban magas szinten alkalmazza, elméletben alkotó módon továbbgondolja, kutatásai eredményét publikálja és oktatja.

Végül egy adalék: a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) államtudományi képzési területén, a 4 féléves Kriminalisztikai mesterképzési szakon okleveles kriminalista, rendészeti szakirányon, valamint okleveles kriminalista polgári szakirányon szakképzettség szerezhető. Az ezzel kapcsolatos részletes ismereteket, szabályokat az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló 222/2019. (IX. 25.) Korm. rendelet 3. melléklete és a melléklet 9. része (Kriminalisztika mesterképzési szak) tartalmazza.

Ismét felteszem a kérdést: *ki tehát a kriminalista?* Tessék ezen eltöprengeni!

A kriminalisták mibenlétét elemző eszmefuttatás után, emlékezzünk egy rövid pályaképpel a 20 éve elhunyt dr. Dobos János r. ezredesre. Vegyük górcső alá munkásságát, oktatási és tudományos tevékenységét, valamint vizsgáljuk meg magát az embert: ki is volt valójában dr. Dobos János?

¹³ DOBOS – KOVÁCS i. m. 201. oldal.

¹⁴ DOBOS – KOVÁCS i. m. 201–202. oldal.

¹⁵ DOBOS – KOVÁCS i. m. 203. oldal.

¹⁶ DOBOS – KOVÁCS i. m. 202. oldal.

Rövid pályakép dr. Dobos Jánosról

„Annyi bizonyos, hogy a jó zsarunak otthonosan kell mozognia a csibészek világában. Én megtanultam a szokásukat, még az eszük járását is ismerem. [...] A Mátyás téri galerihez tartoztam. Ez kemény társaság volt...”¹⁷

Dr. Dobos János 1935. május 27-én született Angyalföldön. Tanulmányait Józsefvárosban, a Práter utcai általános iskolában kezdte, majd Erzsébetvárosban, a Barcsay Gimnáziumban (ma Madách Imre Gimnázium) tanult tovább.

Tizenhat éves volt, amikor édesapja meghalt. Az érettségét követően nevelőapja és gimnáziumi igazgatója tanácsára szerelt fel a Rendőrség hivatásos állományába. Első szolgálati helye a BRFK IX. kerületi Rendőrkapitányság, ahol 1953. augusztus 1-jétől rendőr őrmesteri rendfokozattal, nyomozóként dolgozott.¹⁸

Néhány hét múlva – 1953 szeptemberében – tiszti iskolára vezényelték. A Korvin Ottó Bűnügyi Szakiskolában¹⁹ 1954 decemberében kiváló eredményel fejezte be tanulmányait: első osztályú r. alhadnagynak nevezték ki. Ezt követően helyezték át a Budapesti Rendőr-főkapitányságra, ahol 1960. január 1-jéig a Bűnügyi Osztály Betörési Alosztályán teljesített szolgálatot. Ez idő alatt, 1955 októberében r. hadnaggyá, majd 1959 februárjában r. főhadnaggyá léptették elő.

Dobost 1960. január 1-jétől előkészítő orosz nyelvtanfolyamra vezényelték, majd szeptember 1-jétől az Oroszországi Szocialista Szövetségi Köztársaság Közrendvédelmi Minisztériumának Jogi Főiskoláján folytatott tanulmányokat. Diplomáját 1964-ben honosították: az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán avatták állam- és jogtudományi doktorrá, közben – 1963-ban – r. századossá léptették elő.

Tanulmányai befejezését követően, a Budapesti Rendőr-főkapitányság állományában dolgozott tovább, majd 1965. július 1-jétől alosztályvezetőnek nevezték ki a BM II. Főcsoportfőnökség²⁰ II/II. Csoportfőnökség Vagyonvédelmi és Betörési Osztályára. 1977. május 1-jétől az ORFK Bűnüldözési Osztály Vagyonvédelmi Alosztályának vezetője. 1984 februárjában a Szovjetunió Belügyi Akadémia felsőfokú vezetőképző tanfolyamára irányították. Időközben 1968-ban r. őrnaggyá, majd 1975-ben r. alezredessé léptették elő.

Vagyonvédelmi kiállítás (1976)

Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

¹⁷ Dobos János: *Kriminovellák, zsarusztórik és egyéb történetek* (szerk.: Kovács Gyula). Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2016, 139–140. oldal.

¹⁸ Dr. Dobos János, ténylegesen 1953. augusztus 12-én szerelt fel a Rendőrség hivatásos állományába, de az állományparancsban augusztus 1-jétől ismerték el a szolgálati viszonyát.

¹⁹ A *Korvin Ottó Bűnügyi Szakiskola* a Rendőrákadémia [RAK (1948–1949)] utódjaként, a Rendőrtisztképző Iskola keretén belül 1953–1954 között működött. FINSZTER Géza: A rendőr akadémiától az egyetemig. *Magyar Rendészet* 2021/különszám, 101–103. oldal. A szakiskola a BRFK Közlekedésrendészeti Főosztály 1146 Budapest, Hungária krt. 149. alatti épületének a helyén állt.

²⁰ Lényegében ez a szervezet volt az akkori Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK).

Elméleti tudását és gyakorlati tapasztalatait 1987. január 1-jétől a Rendőrtiszti Főiskola Bűnügyi és Kriminálpszichológiai Tanszékén adta át a leendő rendőrtiszteknek. Kezdetben oktatói, 1988. január 1-jétől főtanári, 1988. február 1-jétől tanszékvezetői feladatokat látott el; 1988. szeptember 1-jétől főiskolai docensnek nevezték ki.

A rendszerváltoztatást követően 'visszaköveteli' a szakma ('döglött aktás' dr. Kovács Lajos nyá. r. ezredes²¹ idézve, „visszakiabálták”): 1990. január 1-jétől – ezredesi rendfokozatba történő kinevezésével egyidejűleg – az ORFK Bűnüldözési Osztályának vezetője, majd 1990. június 16-tól főosztályvezető helyettes (dr. Láposi Lőrinc r. vezérőrnagy²² helyettese volt). 'Túlkoros', mivel az 55. életévét már meghaladta (a hivatásos szolgálat felső korhatára ekkor az 55. életév betöltése volt).

Kiemelkedő szakmai munkáját parancsnokai számos kitüntetéssel, dicsérettel és jutalommal ismerték el. Mindezek ellenére – különösebb indoklás nélkül – 1991. március 31-én felmentik a beosztásából és nyugállományba helyezik. Maradna még, de a továbbszolgálati kérelmét a belügyminiszter elutasítja. Az 56. életévét tapossa ekkor.

Oktatási és tudományos tevékenység

A Rendőrtiszti Főiskolán eltöltött oktatói évek mellett, dr. Dobos János 1963 óta rendszeresen publikált. A bűnüldöző munka során szerzett tapasztalatait a szaktudományos sajtóban és számos könyvben adta közre (csak a Belügyi Szemlében több mint hatvan tanulmánya jelent meg), szakírói munkássága feldolgozás alatt áll: még napjainkban is előkerülnek olyan 'Belső használatra!' minősítésű szakkikkek, amelyek megírásuk idején nem voltak publikusak.²³

A *Kék fény* című televíziós műsorban folytatott szakértői tevékenységén túlmenően, aktív résztvevője volt a különféle biztonságtechnikai témákkal foglalkozó tömegtájékoztatói műsoroknak.

Néhány szót a *Kék fény*ről: a *Kék fény* 1965-től, havi egy alkalommal került adásba, azonban előtte is létezett hasonló témájú műsor, 07 címmel. A *Kék fény* a rendszerváltoztatásig mintegy százharminc adást ért meg. Ezekből az adásokból nagyjából százötven fel a Magyar Televízió (MTV) Archívumában. Sajnos, éppen a mára már kincset érő első adások hiányoznak, ugyanis akkoriban – helyhiány miatt – néhány hónap múlva egyszerűen kidobták a felvételeket.²⁴ Megjegyzendő, hogy Chicagóban 1961-ben létezett egy hasonló bűnügyi műsor, a következő címmel: „*Adj a kölcsön a szemét és a fülét a rendőrségnek, hogy jobban védelmezhesse Önt*”. Ez a műsor egyébként a rossz nyelvek szerint, a maffia szíves közbenjárására hamar megszűnt. De térjünk vissza a *Kék fény*hez. Az első időkben a hagyományosnak mondható riportokat adták le a rendőrök, tűzoltók és határőrök munkájáról, azonban egyre inkább

²¹ Dr. Kovács Lajos nyá. r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, címzetes egyetemi docens, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának megbízott oktatója.

²² Dr. Láposi Lőrinc r. vezérőrnagy (1935–2000) felmentésekor és nyugállományba vonulásakor (1990. december 31.) az ORFK Bűnügyi Főosztály vezetőjeként dolgozott. Az egykori sztárrendőrrel, akit az emberek – akárcsak dr. Dobos Jánost – a *Kék fény* televíziós bűnügyi magazinból ismerhettek meg, csupán kevesen tudták, hogy az ország egyik legtapasztaltabb és legképzettebb 'gyilkossági' nyomozója volt. Láposi 1958-tól dolgozott életvédelmi vonalon; 1963-tól már vezető beosztásban tevékenykedett. Forrás: <https://signum-laudis.hu/keptar/kepek/2607-dr-laposi-lorinc-rendor-vezernagy> (2023.10.31.).

²³ Dr. Dobos János publikációinak listáját lásd Dobos (2016) i. m. 153–161. oldal.

²⁴ Forrás: http://comment.blog.hu/2006/11/14/szabo_laszlo_te_kedves (2023.10.31.).

kedvelt téma lett a bűnözés és a bűnüldözés. A műsorban eleinte csak a lezárt bűnügyek elemzésével foglalkoztak: elítéltekkel, esetlegesen letartóztatott gyanúsítottakkal készítettek interjúkat. Később született meg az ötlet, hogy a nézők segítségét kérjék egy-egy nyomozás felderítéséhez. Ekkor tették nyilvánossá a *Kék fény* telefonszámát és levélcímét. Ez első ilyen betelefonálás adás 1969. április 17-én volt. A műsor óriási sikert aratott a nézők körében. A *Kék fény* a kezdetektől a rendszerváltoztatásig dr. Szabó László²⁵ vezette (a közönség csak '*kékfényes Szabóként*' aposztrofálta, sőt, sokan a mai napig így emlegetik), dr. Dobos János pedig az adások állandó szakértőjeként tevékenykedett.²⁶

Dr. Dobos János munkájával, oktatói és tudományos tevékenységével jelentős mértékben hozzájárult – egyebek mellett – a korszerű bűnüldözés alapjainak megteremtéséhez, kidolgozásához, valamint a modern rendőrképzéshez. Könyvei, tanulmányai, szakcikkei a mai napig előremutatók, kutatásra, továbbfejlesztésre alkalmasak és érdekesek. Munkaszeretete, munkabírása példaértékű kell hogy legyen minden korosztály számára. Szókimondásának, kíméletlen őszinteségének ma kevesen örülnének (és jó néhányan nem örültek életében sem)...

Dr. Dobos János, az ember

Az 1980-as évek végén, a Rendőrtiszti Főiskolán, dr. Dobos János hallgatója voltam, de túlzás lenne azt állítanom, hogy jól ismertem őt. Ugyanakkor nagyon tiszteltem egyfelől közszereplői tevékenysége, másfelől szakmai kvalitásai miatt. Mivel a köztünk lévő korkülönbség következtében munkakapcsolatunk sajnos soha nem volt, ezért emberi tulajdonságairól csak közvetett információkkal rendelkezem. Hogy milyen volt mégis? Erről azok tudnának mesélni, akikkel együtt dolgozott (és mesélnek is): eredeti stílusa miatt sokan kedvelték, a már említett szókimondásával azonban nem kevés ellenséget szerzett magának (vagyunk így ezzel jó néhányan). Határtalan munkabírással rendelkezett: szinte a nap huszonnégy órájában rendőr, igazi '*rakkolás*²⁷ *zsaru*' volt. Következetes vezetőnek ismerték, olyannak, aki nem csupán követel, hanem segítőkész, és mindent megtesz a munkavégzés optimális feltételeinek megteremtése érdekében. És még valami: igencsak markánsan képviselte az általa vezetett szervezeti egység, illetőleg a beosztottjainak az érdekeit (ez sem tipikus manapság).

Önzetlen embernek tartották. Például 1976-ban egyik munkatársának, aki később a BM Sajtóosztály Tájékoztatási Alosztályát vezette, egy nyomdakész tanulmányát ajánlotta fel szakdolgozat gyanánt. Az illető kolléga a Magyar Rendőrnél dolgozott újságíróként, emellett a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) Újságíró Iskolájának végzős hallgatója volt. Szakdolgozatát nem tudta határidőre elkészíteni, ezért végső elkeseredésében dr. Dobos

---

²⁵ Dr. Szabó László (1931–2015): újságíró, jogtanácsos, magánnyomozó, a Magyar Televízió *Kék fény* című műsorának egykori műsorvezetője. Forrás: <https://www.ujsgamuzeum.hu/kek-feny/> (2023.10.31.).

²⁶ Forrás: http://comment.blog.hu/2007/05/20/hogyan_kepzodott_a_kekfeny (2023.10.31.).

Kovács Gyula: *A rendőr, aki már életében legenda volt*. In: SZOMOR Sándor (szerk.): Jubileumi Emlékalbum a 125 éve alakult Budapesti Detektívtestület tiszteletére. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011, 2011–212. oldal.

²⁷ *Rakkolás*: fáradhatatlan hajtás, talpalás, taposás (a munkában, a sportban). Dobos (2016) i. m. 164. oldal.

Jánoshoz fordult segítségért. Ő azonnal átadta az inkriminált anyagot, így – némi kiegészítést és szerkesztést követően – a határidő utolsó napján sikerült a szakdolgozatot leadni.

Dr. Dobos János emlékének ápolása

Mester Ákossal a Hírháttérben (1990)
Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

Amennyiben dr. Dobos János emlékének ápolásával kapcsolatos eseményeket időrendben áttekintjük, akkor legelőször 2004-ben, a Rejtjel Kiadó gondozásában napvilágot látott *Nyomozási alapismeretek*²⁸ című szakkönyvet kell megemlíteni. A művet a szerző – szerény személyem – dr. Dobos János emlékének ajánlotta.

A következő állomás az 1991-ben megjelent *Kis nyomozástan* 2008-as, általam szerkesztett és kiegészített második kiadása volt²⁹ (ennek a könyvnek a

továbbfejlesztett változata a 2020-ban megjelentetett harmadik kiadás).

A Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete 2010 márciusában alapította a *Dr. Dobos János-díjat*, 2013-ban pedig a háromfokozatú (arany, ezüst és bronz) *Dr. Dobos János emlékérmét*. A Dobos-díj adományozásával kapcsolatos ügyintézés, valamint a névadó emlékének ápolása alapvetően az Egyesület Közgyűlése által ugyancsak 2010 márciusában alapított *Dr. Dobos János-díj Eseti Bizottság* feladata volt (az „eseti” jelzõt már akkor sem értettem, és a mai napig nem világosodtam meg). A Dobos-bizottság helyébe 2017 májusától a *Dr. Dobos János-díj Társadalmi Kuratórium* lépett. A Dobos-bizottság elnöki tisztjét a kezdetektől jómagam láttam el; a Kuratórium elnöke pedig Bárdy Tibor ny. r. ezredes lett. Bárdy Tibor lemondását követően 2020. május 29-től a Kuratórium elnökének dr. Kovács Lajos ny. r. ezredest választották. A Dobos-emlékérem adományozása az Egyesület Elnökségének a hatáskörébe tartozik.

Dr. Szomor Sándor szerkesztésében, és az Országos Rendőr-főkapitányság kiadásában 2011-ben megjelent *Jubileumi Emlékalbum Rendhagyó portrék* részesében *A rendőr, aki már életében legenda volt* címmel dr. Dobos Jánosról egy pályaképet közölt.³⁰

²⁸ Kovács Gyula: *Nyomozási alapismeretek*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2004.

²⁹ Dobos János – Kovács Gyula: *Kis nyomozástan* (második kiadás). Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2008.

³⁰ SZOMOR i. m. 211–216. oldal.

Az Obsitos Detektívek Egyesülete által 2013-ban alapított *Obsitos Detektívek Lapjának Múltidőző rovata* folyamatosan tesz közzé egykori, leginkább a *Belügyi Szemlében* publikált Dobos-szakcikkeket. Az Egyesület 2016 júniusában sajnos megszűnt, de a lap tovább él (a lap tulajdonosa és alapító főszerkesztője én vagyok).

Dr. Dobos János születésének 80. évfordulója tiszteletére szerkesztésben és a Patrocinium Kiadó gondozásában 2015-ben megjelent egy emlékkönyv, a *Dobos-könyv*.³¹ Ugyanakkor a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete a 2015. évet *Dr. Dobos János Emlékévként* nyilvánította. Az Emlékév alkalmából látott napvilágot az Egyesület által 2010-ben alapított *Magyar Bűnüldöző 2015-ös ünnepi száma*, amelyben számos Dobos-szakcikk olvasható. A lap alapító főszerkesztője egykori főiskolai tanárom, majd oktatótársam, a 2023. június 7-én, életének 76. évében elhunyt dr. Lakatos János³² volt, akitől 2011 júliusában (a 2011/3–4. lapszámtól) vettem át a stafétabotot (ezt megelőzően – az alapítástól – a lap *Szakcikk*, *tanulmányok* című rovatának a vezetője voltam). A lap főszerkesztői feladatait 2017-től dr. Pongrácz Alex³³ látja el.

Feleségével zuglói lakásukban (1980)
Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

*A Kriminovellák, zsarusztorik és egyéb történetek*³⁴ szerkesztésben és kiadásomban 2016-ban (ténylegesen 2017. január 9-én) látott napvilágot. A mű, két Dobos-féle novellásfüzet, az 1991-ben megjelent *Kocsmák, vagányok, zsaruk* (Multimix Kft.) és a *Gyilkos betörők* (Intermedia Kft.) egybeszerkesztett, fényképekkel és egyéb hasznos információkkal kiegészített változata.

Legutóbb – *2020. május 19-én – megjelent a Kis nyomozástan harmadik, átdolgozott és kiegészített kiadása*,³⁵ amely lényegesen korszerűbb az előző kettőnél. Az eredetileg 100, majd 138-ról 252 oldalra bővült szakkönyv új részeket és fejezeteket is tartalmaz. E kiadásban olvasható az '*Ars criminalistica*', dr. Dobos János torzóban maradt, és némi túlzással a '*halál torkában*' írt műve, amely nyomtatásban 2015-ig sehol nem volt olvasható.³⁶

³¹ Kovács Gyula (szerk.): *Dobos-könyv. Emlékkönyv Dr. Dobos János születésének 80. évfordulója tiszteletére*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015.

³² *Lakatos tanár úrról* a megemlékezés lapunk hasábjain olvasható (a következő írás).

³³ *Dr. Pongrácz Alex PhD*, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK), Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék adjunktusa. Forrás: <https://antk.uni-nke.hu/tanszekek/kormanyzastani-es-kozpolitikai-tanszek/bemutatkozas> (2023.11.28.).

³⁴ Dobos i. m.

³⁵ Dobos–Kovács i. m.

³⁶ Kovács (szerk.) i. m. 21–36. oldal; Dobos – Kovács i. m. 197–217. oldal.

Végül a 2022. december 19-én megjelent – krimináltaktikai, kriminálmethodikai és kriminalisztikatörténeti értekezéseket tartalmazó *Válogatott kriminalisztikai tanulmányokban olvasható egy pályakép dr. Dobos Jánosról*.³⁷

Dr. Dobos János sírja a Fiumei úti Sírkertben
Forrás: Bárdy Tibor/Fotó: ismeretlen

Dr. Dobos János *'tantárgy'* a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán folyó Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzésen (*Híres bűnügyek, híres kriminalisták*). Sőt, 2016-ban *munkásságáról* – Deczkyné dr. Thold Ildikó tollából – *szakdolgozat* született. Címe: *Szervezett bűnözés, ami nincs, és mégis van – In memoriam dr. Dobos János*³⁸ (szerény személyem volt a témavezető oktató).

A köteles tisztelet (is) azt parancsolja, hogy a Dobos-pályakép végén *felso-roljam azokat a kollégákat, akiket a Dobos-bizottság, illetve a Kuratórium Dobos-díjban részesített*.³⁹

- *Dr. Dobos Jánosné, Terike* (dr. Dobos János özvegye), 2011
- *Kálmán Jenő ny. r. ezredes* (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság), 2011
- *Gáti Zoltán ny. r. alezredes* (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság), 2012
- *Bárdy Tibor ny. r. ezredes* (Országos Rendőr-főkapitányság), 2013
- *Skultéti Árpád ny. pü. alezredes* (Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatósága), 2014
- *Bogdány Gyula r. alezredes* (Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság), 2015
- *Dr. Ulmann György ny. r. ezredes* (Országos Rendőr-főkapitányság), 2016
- *Koós András ny. r. alezredes* (Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság), 2017
- *Horváth József Attila r. alezredes* (Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság), 2018
- *Dr. Kovács Lajos ny. r. ezredes* (Országos Rendőr-főkapitányság), 2019
- *Varga Sándor r. alezredes* (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság), 2019
- *Dr. Dégi Endre nyá. r. dandártábornok* (Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság), 2020
- *Kiss Irén r. alezredes* (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság), 2022

³⁷ Kovács Gyula: *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktika, kriminálmethodika és kriminalisztikatörténeti értekezések*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2022, 337–342. oldal.

³⁸ A szakdolgozat harmadik részének szerkesztett változata – *A szervezett bűnözés az 1980-as évek Magyarországon* – címmel, az *Obsitos Detektívek Lapja* 2019/1–4. számában jelent meg: 57–70. oldal (online) és 59–72. oldal (nyomtatott).

³⁹ Forrás: <https://www.bunuldozok.hu/dobos-d%C3%ADj> (2023.11.28.). A Dr. Dobos János Emlékérem kitüntetettjeinek névsora a következő linken olvasható: <https://www.bunuldozok.hu/dobos-eml%C3%A9k%C3%A9rem> (2023.11.28.).

De ki is volt dr. Dobos János?

Dr. Dobos János, 2003. december 18-án, már 'csak' egy hír, pontosabban gyász hír volt az újságok halálozási rovatában, egy-egy link az interneten, és egy rövid bejátszás az egyes számú (királyi) tévécsatornán, a korábban nevével fémjelzett *Kék fény* műsorában.

Gyász hírek, katonai dísztemetés (dr. Dobos Jánost a Rendőrség saját halottjának tekintette), ahol – mások mellett – Bárdy Tibor, a pályatárs és barát, el-elcsukló hangon búcsúzott tőle, majd néma csend...

Dobos ezredest a halálakor még sokan ismerték (noha 1991-ben visszavonult, de pl. 2002-ben, a Móri-ügy kapcsán is nyilatkozott). Napjainkban azonban már igencsak kevesen emlékeznek rá: rokonai, barátai, ismerősei és volt munkatársai száma az eliramlott 20 év alatt rendszeresen megfogyatkozott (az ugyancsak rendőrlégenda *Tonhauser László* r. ezredes, 2022. december 6-án; Dobos János *felesége, Terike*, 2023. május 30-án hunyt el), és az emlékek, ezek a speciális '*pszichikus nyomok*', az idő múlásával szintén elenyésznek.

Tudja-e ma bárki is, hogy valójában ki volt dr. Dobos János?

A kérdés nem hagyott nyugodni, végül – kíváncsiságomat kielégítendő, valamint a teljességre törekvéstől vezérelve – a régi, jól bevált internetes közvélemény-kutatás módszeréhez folyamodtam, és Hoxa portálján⁴⁰ egy kérdőívet tettem közzé, a következő válaszlehetőségekkel:

1. bűnügyi nyomozó (rendőr);
2. büntetőjogász, kriminalista;
3. főiskolai oktató;
4. szak- és közíró;
5. közszereplő, politikus;
6. énekes, zenész, zeneszerző;
7. képzőművész, művésztanár;
8. televíziós személyiség;
9. a felsoroltak közül több is (1–4. válaszlehetőség);
10. a felsoroltak közül több is (5–8. válaszlehetőség);
11. a felsoroltak közül több is (1–8. válaszlehetőség);
12. egyéb, az előzőekben fel nem soroltak közül;
13. nem tudok a kérdésre válaszolni.

A válaszok sorrendje a következőképpen alakult: a megkérdezettek a) 79,1%-a nem tudott a kérdésekre válaszolni (13. válaszlehetőség);

b) 19,9%-a jól tudta a választ (1–2. és 9. válaszlehetőségek);

c) 01,0%-a rosszul tudta a választ (6. és 11. válaszlehetőségek);

d) a többi válaszlehetőséget nem jelölték meg.

A helyes válaszok, részletezve az alábbiak voltak:

- bűnügyi nyomozó (rendőr), 14,8% (1. válaszlehetőség);
- büntetőjogász, kriminalista, 0,5% (2. válaszlehetőség);
- a felsoroltak közül több is, 4,6% (9. válaszlehetőség).

A helytelen választ adók 1%-a – fele-fele arányban – közszereplőnek, politikusnak, vagy valami művészfélének vélte dr. Dobos Jánost. Ezzel

---

⁴⁰ Hoxa portál az életről és egyéb jóságokról... <http://www.hoxa.hu/> (2023.11.28.).

összefüggésben jeleznem kell, hogy 'a papírforma', az általam gyanított lesújtó eredmény sajnos bejött.⁴¹

Szögezzük le (vagy mondjuk ki nyíltan): 2023 novemberében, egy több mint félmillió regisztrált felhasználót számláló internetes közösségi portálon, a megkérdezettek négyötöde nem tudja, hogy dr. Dobos János, a hetvenes–kilencvenes évek ismert és elismert bűnügyi szakembere, a *Kék fény* című televíziós műsor közkedvelt szakértője, valamint főiskolai oktató és szakíró volt. Ez számomra elkeserítő.⁴²

*

Dr. Dobos János r. ezredes, aki már életében legenda volt, sajnos évek óta nincs köztünk: 2003. december 17-én váratlanul elhunyt. Hiányzik családjának, barátainak, ismerőseinek, és nem utolsósorban a szakmának.⁴³

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978
- BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019
- DECZKYNÉ dr. Thold Ildikó: A szervezett bűnözés az 1980-as évek Magyarorszáján. *Ob-sitos Detektívek Lapja* 2019/1–4. szám
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan* (második kiadás). Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2008
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan. Dr. Dobos János születésének 85. évfordulója tiszteletére. Harmadik, átdolgozott kiadás*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2020
- DOBOS János: *Kriminóvella, zsarusztörök és egyéb történetek* (szerk.: Kovács Gyula). Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2016
- ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve – a m. kir. csendőrség, városi- és járási rendőrhatalóságok, valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének részére*. Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897
- FINSZTER Géza: A rendőr akadémiától az egyetemig. *Magyar Rendészet* 2021/különszám
- JUHÁSZ József – SZŐKE István – O. NAGY Gábor – KOVALOVSKY Miklós (szerk.): *Magyar értelmző kézikönyv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978
- KOVÁCS Gyula (szerk.): *Dobos-könyv. Emlékkönyv Dr. Dobos János születésének 80. évfordulója tiszteletére*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015
- KOVÁCS Gyula: *A kriminálmetodika rendszere, felépítése – A kriminálmetodika tételei egykoron és napjainkban*. In: Kovács Gyula (szerk.): *Válogatott kriminálisztikai tanulmányok*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2022
- KOVÁCS Gyula: *A rendőr, aki már életében legenda volt*. In: SZOMOR Sándor (szerk.): *Jubileumi Emlékalbum a 125 éve alakult Budapesti Detektívtestület tiszteletére*. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011

---

⁴¹ A közvélemény-kutatás eredményét első alkalommal 2015-ben a *Dobos-könyv*ben tettem közzé: Kovács (szerk.) i. m. 201–203. oldal.

⁴² Hoxa portálján a kérdőív a mai napig aktív (és a jövőben is az marad), azért az eredmények idővel változhatnak. A kérdőív itt megtekinthető: <http://www.hoxa.hu/?p1=szavazas&p2=36032> (2023.12.01.)

⁴³ Dr. Dobos János életeményeiről SZÁNTÓ Gábor: *A Jamesz* című interjúban olvashatunk. DOBOS i. m. 139–147. oldal.

KOVÁCS Gyula: *Nyomozási alapismeretek*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2004

KOVÁCS Gyula: *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktika, kriminálmetodika és kriminalisztikatörténeti értekezések*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]^{TM}, 2022

Internetes hivatkozások

http://comment.blog.hu/2006/11/14/szabo_laszlo_te_kedves (2023.10.31.)

http://comment.blog.hu/2007/05/20/hogyan_kepzodott_a_kekfeny (2023.10.31.)

<http://www.hoxa.hu/> (2023.11.28.)

<http://www.hoxa.hu/?p1=szavazas&p2=36032> (2023.12.01.)

<https://antk.uni-nke.hu/tanszekek/kormanyzastani-es-kozpolitikai-tanszek/bemutakozas> (2023.11.28.)

<https://signum-laudis.hu/keptar/kepek/2607-dr-laposi-lorinc-rendor-vezerornagy> (2023.10.31.)

<https://topszotar.hu/idegen-szavak/kriminalista> (2023.12.01.)

<https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/Kriminalista> (2023.12.01.)

<https://www.bunuldozok.hu/dobos-d%C3%ADj> (2023.11.28.)

<https://www.bunuldozok.hu/dobos-eml%C3%A9k%C3%A9rem> (2023.11.28.)

<https://www.ujsaqmuzeum.hu/kek-feny/> (2023.10.31.)

***